

תכנות מונחה עצמים בשפת C++

נושאים מתקדמים בירושה ב C++

אוהד ברזילי
אוניברסיטת תל אביב

טיפוסי זמן ריצה

טיפוס זמן ריצה (RTTI)

- כל עצם יודע בזמן ריצה את טיפוסו (הדינאמי)
- ניתן לקבל מידע זה ע"י שימוש באופרטור typeid() אשר "מוגדר" כך:

```
class type_info;  
  
// pseudo declaration  
const type_info& typeid(type_name) throw(bad_typeid);  
  
// pseudo declaration  
const type_info& typeid(expression);
```

טיפוס זמן ריצה

- את הטיפוס type_info ניתן להשוות, למיין (ללא קשר להיררכיית הירושה) ולהדפיס
- נדפיס את טיפוסו של $*p$ כך:

```
#include<typeinfo>  
  
void g(Component* p)  
{  
    cout << typeid(*p).name();  
}
```

טיפוס זמן ריצה

- שימוש במנגנון טיפוס זמן-ריצה אינו תחליף לפולימורפיזם:

```
// misuse of runtime type information:
void rotate(const Shape& r)
{
    if (typeid(r) == typeid(Circle)){
        // do nothing
    }
    else if (typeid(r) == typeid(Triangle)) {
        // rotate triangle
    }
    else if (typeid(r) == typeid(Square)) {
        // rotate square
    }
    // ...
}
```

עמוד 5

תכנות מונחה עצמים בשפת C++
אוניברסיטת תל אביב

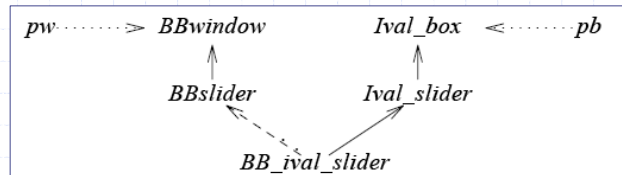
dynamic_cast<ptr>

- בדר"כ נשתמש בטיפוס זמן ריצה כאשר אנו מקבלים מפונקציה שחתימתה אינה בשליטתנו (callback function) מצביע לטיפוס בעל ממשק סטנדרטי, ואנו רוצים לוודא שהעצם המוצבע הוא מחלקה "שלנו" הממשת ממשק זה
- את בדיקת הטיפוס נעשה תוך כדי המרת טיפוס ע"י האופרטור dynamic_cast
- אם המרת הטיפוס נכשלת מוחזר NULL
- אם מחלקת הבסיס אינה פולימורפית (אינה מכילה מתודות virtual) המרת הטיפוס נכשלת

עמוד 6

תכנות מונחה עצמים בשפת C++
אוניברסיטת תל אביב

dynamic_cast<ptr>


```
void my_event_handler (BBwindow* pw)
{
    if (Ival_box* pb = dynamic_cast<Ival_box*> (pw) )    // does pw point to an Ival_box?
        pb->do_something ();
    else {
        // Oops! unexpected event
    }
}
```

סוגי המרות

- המרה מבסיס לנגזרת נקראת `downcast`
- המרה לנגזרת לבסיס נקראת `upcast`
- המרה בין "אחים" נקראת `crosscast` (ל-`Ival_box` ל-`BBwindow`)

הרשאות גישה וירשה

הכל נשאר במשפחה

- תכונות שהוגדרו במחלקה מסוימת כפרטיות (private) נגישות רק למחלקה עצמה ולחבריה (מחלקות ומתודות שהוגדרו friend)
- מחלקה הנורשת ממחלקה זו אינה נבדלת משאר העולם – גם היא אינה יכולה לגשת לשדות ה private של הוריה
- לדעת חוגים מסוימים בעולם התוכנה הדבר עומד בסתירה להתייחסות ליחס הירושה כיחס is-a

הכל נשאר במשפחה

- כדי לאפשר בכל זאת יחס מועדף למחלקות יורשות הוגדרה רמת גישה נוספת של "תכונות מוגנות" (protected)
- תכונות שהוגדרו ככאלה זמינות למחלקה שהגדירה אותן ולמחלקות היורשות ממנה אך אינן זמינות ל"שאר העולם"

	Base	Derived	Other
private	☒	☐	☐
protected	☒	☒	☐
public	☒	☒	☒

תכנות מונחה עצמים בשפת C++
אוניברסיטת תל אביב

עמוד 11

private vs. protected

- הפילוסופיה של C++ טוענת שייצוג (שדות) צריך להיות private
- ממש כשם שהספק מונע מהציבור הרחב להתעסק במימוש ע"י אספקת ממשק מוגדר היטב של מתודות ציבוריות כך עליו לנהוג גם עבור צאצאיו
- הנימוק הוא שהספק לא מכיר את צאצאיו, אין לו שליטה עליהם ואין לו דרך לוודא שהם עושים שימוש נאות בכוח שניתן להם
- בהקשר זה נציין כי מחלקה נגזרת יכולה להעביר את עצמה לכל פונקציה הדורשת את הוריה ובכך להוציא "שם רע" להורים

תכנות מונחה עצמים בשפת C++
אוניברסיטת תל אביב

עמוד 12

הקשחת הסיווג

- מחלקה רשאית להחמיר את הרשאות הגישה של המחלקה ממנה היא יורשת
- הדבר נעשה ע"י הכרזה על הרשאת מינימום בשורת הגדרת המחלקה
- ניתן להקל את הרשאת הגישה של תכונות מסוימות (אך לא של תכונות שאינן זמינות בנגזרת) ע"י הכרזה עליהן תחת ההרשאה המתאימה (עם או בלי המילה using)

סיכום הרשאות גישה

Base		Derived1 : ____ Base			Derived2 : public Derived1			Derived1 in Main		
		Pub	Prt	Prv	Pub	Prt	Prv	Pub	Prt	Prv
Private	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
Protected	☒	☒ (Prt)	☒ (Prt)	☒ (Prv)	☒ (Prt)	☒ (Prt)	☒	☒	☒	☒
Public	☒	☒ (Pub)	☒ (Prt)	☒ (Prv)	☒ (Pub)	☒ (Prt)	☒	☒	☒	☒

סוגי ירושה

- ירושת public מכונה גם subtyping , יחס is-a
- ירושת private ו protected מכונות גם ירושות מימוש
- בירושה עם הרשאה X אומרים שלגזרת יש בסיס עם הרשאה X
- ירושות מימוש משמשות כלי נוח לביצוע האצלה

דוגמא: ירושה עם הרשאות

```
class Base
{
    int m_prv;

protected:
    int m_prt;

public:
    int m_pub1;
    int m_pub2;
    Base(int prv, int prt, int pub) : m_prv(prt),
        m_prt(prt), m_pub1(pub), m_pub2(pub) {}
    void func1() {}
    void func2() {}
};
```



```

class Derived1 : private Base
{
    int i;

protected:
    int j;

public:
    Base::func1;
    Base::m_pub1;
    Base::m_prt;

    int k;

    Derived1():
        Base(1,2,3) , i(0), j(0), k(0) {}

    void Do()
    {
        // m_prv = 23; // no access - private in Base
        m_prt= 3;      // OK OK - protect in Base
        func2();
    }
};

```

1. ...

אנימוסיתונז אריב

```

int main()
{
    Derived1 D1;

    // D1.i = 0; // no access - private in Derived1
    // D1.j = 0; // no access - protected in Derived1
    D1.k = 0;    // OK

    // D1.m_prv = 0; // no access - private in Base
    D1.m_prt = 0;  // OK - became public in Derived1
    D1.m_pub1 = 0; // OK - restored to public
    // D1.m_pub2 = 0; // no access - became private in Derived1

    D1.func1();    // OK - restored to public
    // D1.func2(); // no access - became private in Derived1
}

```

```

class Derived2 : public Derived1
{
public:
    void Do()
    {
        Derived1::Do();
        // m_prt = 0; // no access - became private
        // i = 0;     // no access - private in Derived1
        j = 0;       // OK - Protected in Derived1
        func1();     // OK - returned to public
        // func2();  // no access - became private
    }
};

int main()
{
    Derived2 D2;

    D2.Do();
    D2.Derived1::Do();
}

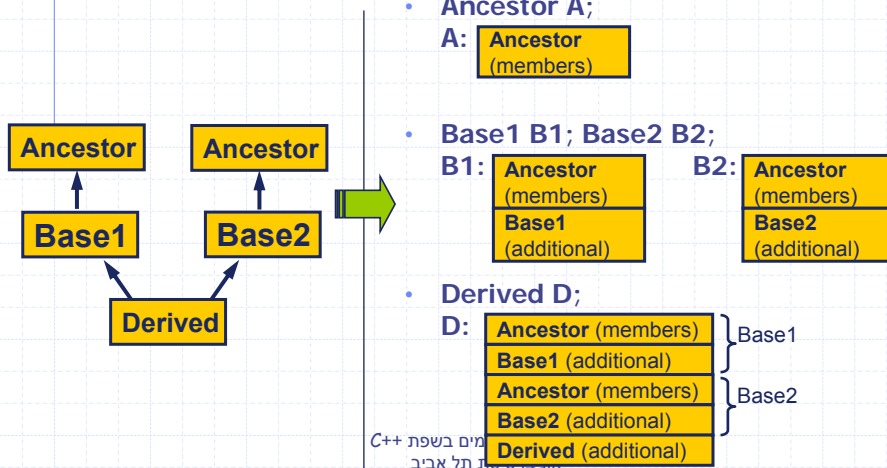
```

ירושה מרובה

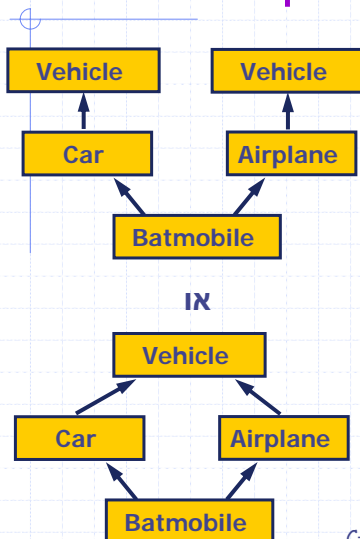

אב קדמון משותף

- שדות המוכלים באב קדמון משותף יופיעו פעמיים בצאצא (הנכד)
- מאיפה מגיעים העותקים הכפולים?

אב קדמון משותף

- C++ מאפשרת למתכנת ברירה בין שתי אפשרויות:
 - ירשה "רגילה": כל מחלקה מכילה את הוריה (כולל שכפול תכונות)
 - ביטול כפילויות: עבור תכונות שהגיעו ב"מסלולים שונים" אל הנכד - ישמר רק עותק אחד

- הבחירה בין שתי האפשרויות תלויה במחלקה הממומשת

תכנות מונחה עצמים בשפת C++ אוניברסיטת תל אביב

אב קדמון משותף

```
class Vehicle
{
    int m_speed; // in kp/h
    bool m_wings;

public:
    Vehicle(int speed, bool wings = false)
        : m_speed(speed), m_wings(wings) {}

    int Speed () { return m_speed; }

    bool HasWings() { return m_wings; }

    void Print () const
    {
        cout<<"Wee, I have "<< (m_wings?"":"no ")<<"wings"<<endl;
        cout<<"Speed="<<m_speed<<endl;
    }
};
```

אוניברסיטת תל אביב

copyrights © Ehanan Borenstein

אב קדמון משותף

```
class Car : public Vehicle
{
    bool m_automatic;
public:
    Car(bool automatic) :
        Vehicle(90, false), m_automatic(automatic) {}

    IsAutomatic() { return m_automatic;}
};

class Airplane : public Vehicle
{
    int m_missiles;
public:
    Airplane(int missiles) : Vehicle(1200, true), m_missiles(missiles) {}
    NumMissiles() { return m_missiles; }
};
```

תכנות מונחה עצמים בשפת C++
אוניברסיטת תל אביב

copyrights © Ehanan Borenstein

אב קדמון משותף

```
class Batmobile : public Car, public Airplane
{
public:
    Batmobile(bool automatic, int missiles)
        : Car(automatic), Airplane(missiles) {}
};
```

```
int main()
{
    Batmobile B(true, 6);
    // B.Print();// Ambiguous

    // Now I'm a car
    B.Car::Print();
    // Now I'm an airplane
    B.Airplane::Print();
}
```

Members inherited from Vehicle (twice):	int m_speed bool m_wings	} x2
Additional members inherited from Car:	bool m_automatic	
Additional members inherited from Airplane:	int m_missiles	
Additional members in Batmobile:	NONE	

תכנות מונחה עצמים בשפת
אוניברסיטת תל אביב

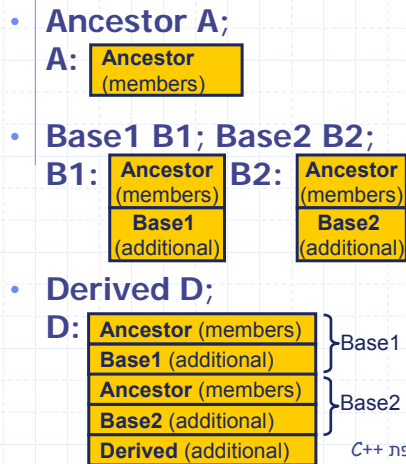
copyrights © Ehanan Borenstein

ירושה וירטואלית

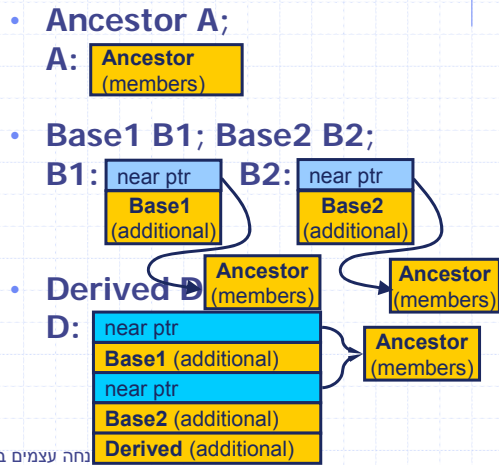
- כאשר ירושה מוגדרת וירטואלית הקומפיילר בונה מחלקה נגזרת כך שתכיל עותק אחד בדיוק של כל השדות שהיגיעו במסלולי הירושה השונים
- הירושה הוירטואלית מוגדרת על מחלקות הביניים ולא על הנכד

אב קדמון משותף – ירושה וירטואלית

Simple Inheritance

Virtual Inheritance

נחה עצמים בשפת C++
אוניברסיטת תל אביב

ירושה וירטואלית

```
class Ancestor
{
public:
    int m_a;
};
```

```
class Derived : public Base1, public Base2
{
public:
    int m_d;
};
```

```
class Base1 : virtual public Ancestor
{
public:
    int m_b1;
};
```

```
class Base2 : virtual public Ancestor
{
public:
    int m_b2;
};
```

ירושה וירטואליות

```
int main()
{
    Derived D;

    D.m_a = 10; // OK - No ambiguity
    cout<<D.Base1::m_a<<endl; // Prints 10
    cout<<D.Base2::m_a<<endl; // Prints 10

    D.Base1::m_a = 7;
    cout<<D.Base1::m_a<<endl; // Prints 7
    cout<<D.Base2::m_a<<endl; // Prints 7
}
```

סבים ונכדים

- אחריות המתכנת לוודא שאין למהדר התלבטויות (ambiguities) – למשל אם שתי מחלקות הביניים הסתירו מתודה שנורשה מאב משותף או אם שתי מחלקות הביניים מכילות ערכים שונים לאותו שדה
- בדוגמה הבאה הנכד מאתחל את הבנאי של סבא שלו, הדבר הכרחי כדי לפתור בעיות ambiguities למהדר (ובדר"כ נובע מתכנון לקוי של הירושה)

עוד דוגמא: ירושה וירטואלית

```
class Employee
{
    string    Name;
    int      Salary;

public:
    Employee(const string& name, int salary)
        : Name(name), Salary(salary) {}
    virtual ~Employee() {}

    const string& GetName() { return Name;}
    int GetSalary() { return Salary; }
};
```

עוד דוגמא: ירושה וירטואלית

```
class Manager : virtual public Employee
{
    int Level;

public:
    Manager(const Employee& em, int level)
        : Employee(em), Level(level) {}

    int GetLevel() { return Level; }
};
```


עוד דוגמא: ירושה וירטואלית

```
class Secretary : virtual public Employee
{
    int WordsPerMin;

public:
    Secretary(const Employee& em, int words)
        : Employee(em), WordsPerMin(words) {};

    int GetWordsPerMin() { return WordsPerMin; }
};
```

עוד דוגמא: ירושה וירטואלית

```
class ManagerSecretary :
    public Manager, public Secretary
{
public:
    ManagerSecretary (const Manager& ma,
                     const Secretary& se)
        : Employee(ma), Manager(ma), Secretary(se)
    {}
};
```

עוד דוגמא: ירושה וירטואלית

```
int main()
{
    // Before the hi-tech crisis
    Manager BillGates(Employee("Bill Gates", 1000000), 9);
    Secretary Moneypenny(Employee("Moneypenny", 3000), 60);

    // After the hi-tech Crisis
    ManagerSecretary PoorBillGates(BillGates, Moneypenny);
}
```

- איך קוראים ל `PoorBillGates` ?
כלומר, מה יחזיר `PoorBillGates.GetName()` ?

virtual

- שימו לב – אין קשר בין:
 - מתודות וירטואליות (תכונה מרכזית בתכנות מונחה עצמים ההופכת את המחלקה לפולימורפית) ובין
 - ירושה וירטואלית (נושא איזוטרי המתמודד עם שכפול שדות מאב קדמון משותף)